EBÛ CA’FER HADDÂD EL-KEBÎR

Dünyâya değer vermemesi ve ibâdete düşkünlüğü ile tanınan büyük bir velî. Çok ibâdet edenlerin ve zâhidlerin reîslerindendir. Cüneyd-i Bağdadî ve Ebû Türâb-ı Nahşebî hazretleriyle sohbet etti. Aslen Bağdâdlıdır. Şam, Mısır ve Mekke’de bulundu. Ömrünü ibâdet ve riyâzetle geçirdi. İbâdet ve cömertliği son derecede idi. Yanında dünyâ malı bulundurmazdı. Çarşıda demircilik yapar, günde bir dinar on akçe kazanınca işi bırakırdı. Eline geçen parayı akşamla yatsı namazları arasında fakîrlerin kapısını tek tek çalarak dağıtırdı. Kendisi günlerce birşey yemezdi. Oruç tutmak haram olan Ramazan bayramının birinci günü ve Kurban bayramının dört günü hariç, gündüzleri hep oruç tutardı. Akşam olunca Cüneyd-i Bağdadî hazretlerinin kapısına gelir, bir-iki parça kuru ekmekle iftar ederdi. Kendinde olanı dağıtır kimseden birşey istemezdi.

Ebû Ca’fer Haddâd (radıyallahü anh) anlatır: “Yanımızda çok çalışan, çok ibâdet eden bir genç vardı. Bununla beraber bu genç, başkalarını çok gıybet ederdi. Bir ara kayboldu. Bir müddet sonra onu kötü kimselerin yanından çıkarken gördüm. Niye bu hâle düştüğünü sordum. O da, “Gıybet beni bu hâle düşürdü. Bu kötü insanlardan birine tutuldum. O manevî hâllerin hepsini elimden kaçırdım. Şimdi bunların yanından ayrılamıyorum. Duâ et de, bu hâlden kurtulayım” dedi. Yine kendisi anlatır: “Çölde bir su kuyusunun başına oturmuştum. Üstadım Ebû Türâb Nahşebî (radıyallahü anh) gelip beni gördü. Onaltı gündür birşey yiyip içmemiştim. Bana orada ne yaptığımı sordu. Ben de “İlm ile ma’rifetten hangisi bana galip gelecek diye tecrübe ediyorum. Eğer ilim galip gelirse su içeceğim. Ma’rifet galip gelirse geçip gideceğim” dedim. O da, “Sen tasavvuf yolunda ilerleyeceksin” buyurdu.

Ebû Ca’fer Haddâd hazretleri harabe hâlindeki Sa’labiye’ye gitti. Orada bir kümbetin içine girdi. Onyedi gündür ağzına hiçbir şey koymamıştı. Bu arada Horasanlı bir grup gelerek aç ve yorgun bir hâlde kendilerini kümbetin önüne attılar. Biraz sonra bir atlı gelip onların önüne bir miktar hurma bırakıp gitti. Atlı O’nu hiç fark etmemişti. Horasanlılar hurmayı yedikleri sırada atlı geri geldi. “Sizin yanınızda başka kimse var mı?” diye, sordu. Onlar da, kümbetin içindeki Ebû Ca’fer hazretlerini gösterdiler. Atlı adam, “Sen kimsin ki, ben giderken karşıma bir adam çıkıp sana niye birşey vermedim diye beni azarladı. Ona niye yiyecek birşey vermedin deyip, seni doyurmadan benim gitmeme izin vermedi. Halbuki, ben uzun yoldan geldim. Yorgunum ve yolum uzun” dedi ve bir miktar hurma verip gitti.

Ebû Ca’fer el-Haddâd hazretleri anlatır: “Mekke’de saçlarım uzamıştı. Yanımda tıraş âletim de yoktu. Bir berberi gördüm. O’nun iyi bir insan olduğunu tahmin ettim ve “Beni Allahü teâlânın rızâsı için tıraş eder misin?” diye sordum: “Evet” deyip, yanındaki müşterisini gönderdi. Beni oturtup tıraş etti. Hem para almadı, hem de harçlık verdi. Ben de elime geçen ilk şeyi getirip Müzeyyin ismindeki o berbere ikram etmeye niyet ettim. Mescidde bir adam yanıma gelerek “Basra’dan bir dostun gönderdi” deyip önüme bir kese bıraktı, içinde üçyüz

dinar para vardı. Hemen kal karak ahdimi yerine getirmek niyetiyle Müzeyyin'in yanına vardım: “Al bunu! İhtiyâçların için kullanırsın” dedim. Ama o kabûl etmeyip: “Ey mübârek insan! Hem bana geliyor, Allah rızâsı için beni tıraş et diyorsun, sonra da gelip para veriyorsun, hiç böyle şey olur mu? Haydi işine git, Allah senden râzı olsun” dedi. (Buna benzer bir menkıbe Cüneyd-i Bağdadî hazretleri için de anlatılır).

Ebû Ca'fer Haddâd hazretleri: “Firâset, karşısına çıkan bir şey hakkında hatırına gelen ilk şeydir. Eğer hatırına aynı cinsten başka şeyler de gelirse, o nefsten gelen sözlerdir” buyurdu.

Ebû Ca'fer-i Kebîr hazretlerinin talebelerinden ve Mekke'de komşularından olan Ebû Ca'fer Haddâd es-Sagîr başka olup, Mısırlıdır. İbn-i Atâ ve zamanın büyükleriyle sohbet etti. Hocası Ebû Ca'fer-i Haddâd el-Kebîr gibi o da zâhid ve âbid olup, kazancını fakîrlere sadaka vermek, Allahü teâlâya ibâdet etmek ve kullarına yardım etmekle meşhûrdu.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-ı sûfiyye sh. 234

2) Târîh-i Bağdâd cild-14, sh. 412

3) Hilyet-ül-evliyâ cild-10, sh. 339